

2017-02-09

Finansdepartementet
Fi2016/04014/K

Remissvar angående betänkandet *Ordning och reda i välfärden* (SOU 2016:78)

Avgränsning och sammanfattning

Detta remissvar avser betänkandet *Ordning och reda i välfärden* (SOU 2016:78) som lämnades till regeringen den 8 november 2016 (utredningen). Svaret är avgränsat till den del av betänkandet som innehåller ett förslag till utformning av en vinstbegränsning. Didner och Gerge Fonder AB (fondbolaget) bedriver fondverksamhet enligt lagen (2004:46) om värdepappersfonder. Verksamheten berörs inte omedelbart av utredningen men är av sådan natur att förslaget indirekt kommer att påverka fondbolagets verksamhet.

Fondbolaget avstyrker utredningens förslag om en vinstbegränsning. Förslaget innebär enligt fondbolagets mening att grundläggande spelregler som är av kritisk betydelse för den svenska företagsamheten äventyras. Skulle förslaget genomföras innebär det ett omfattande ingrepp i centrala rättigheter såsom äganderätten och näringsfriheten vilket kommer att ha en stor negativ påverkan på de många företag som direkt eller indirekt berörs. Att på godtyckliga grunder fastställa hur stor vinst som kan anses acceptabel i en bransch är knappast förenligt med en marknadsekonomi. Vidare är förslaget oproportionerligt i förhållande till de problem som har identifierats. Förslaget riskerar dessutom att medföra en spridningseffekt i och med att det kan öppna för motsvarande regleringar och begränsningar inom andra områden där vinsterna av någon anledning kan anses som för höga.

Frågan felställd redan i utredningsdirektivet

Utredningen utgår från att vinster *ska* regleras, inte *om*. Med en sådan utgångspunkt är det svårt att se att en grundlig och objektiv analys av lämpligheten och proportionaliteten i en vinstbegränsning ska kunna göras. Av utredningsdirektiven synes det som att grunden för utredningens förslag snarast är av politisk och ideologisk natur, inte att det föreligger några utbredda och faktiskt förekommande problem, t.ex. att mängden och kvaliteten på vården hos privata vårdgivare är sämre än hos offentliga motsvarigheter. Enligt fondbolagets mening hade en lämpligare frågeställning varit t.ex. hur högkvalitativa och kostnadseffektiva välfärdstjänster kan säkerställas. Genom en sådan frågeställning hade fler aspekter och fler alternativ kunnat beaktas. Den valda frågeställningen indikerar istället att utredningens slutsats har varit bestämd redan på förhand. Genom att inte ha välfärdens kvalitet som huvudsyfte finns det enligt fondbolagets mening en risk för att väsentliga aspekter förbises.

Förslaget är oförenligt med en marknadsekonomi

Idén att en statlig utredning eller ett statligt organ ska kunna fastställa vad som är rimlig marknadsmässig vinst eller marknadsmässiga kostnader kan i bästa fall betecknas som en förhoppning. Detta understryks av utredningens komplicerande, och i vissa avseenden missvisande, uträkningar. Den praktiska följderna av förslaget att statliga tillsynsmyndigheter ska avgöra vad som är marknadsmässigt i fråga om bl.a. löner och kostnader torde vara förenligt med så pass stora praktiska svårigheter att det knappast låter sig göras.

Utredningens utgångspunkt att vinst är något skadligt och negativt är enligt fondbolagets mening stick i stäv med grunden för det ekonomiska systemet i Sverige och måste därmed anses tämligen anmärkningsvärd. Det saknas dessutom belägg för att det finns ett negativt samband mellan vinst och kvalitet, tvärtom motsägs detta av t.ex. en undersökning från Socialstyrelsen där det framkommer att privata aktörer är bättre på flera punkter.¹ Med tanke på de bristande belägg för att vinst medför dålig kvalitet framstår förslaget om vinstbegränsning som osakligt.

Förslaget innebär ett ingripande i äganderätten och näringsfriheten

Ett ingripande och begränsande av grundlagsskyddade rättigheter förutsätter tungt vägande skäl och att balansen mellan mål och medel beaktas. I förevarande fall skulle ändringarna i praktiken innebära ett vinstförbud för många företag och på sätt att näringsfriheten och även äganderätten kraftigt begränsas. Utredningens skäl till ändringarna är bl.a. påstådda "övervinster" för dessa företag. Påståendet är enligt fondbolagets mening dock inte tillräckligt underbyggt och motsägs på flera håll.² I vart fall menar fondbolaget att det inte är klarlagt att det finns ett utbrett problem med s.k. "övervinster". De tungt vägande skäl som alltså ska finnas för ingripandet i äganderätten och näringsfriheten är således i princip enbart ideologiska. Enligt fondbolagets mening är det inte acceptabelt med en så långtgående inskränkning av grundläggande rättigheter som det nu är fråga om utan att tungt vägande sakliga skäl kan läggas till grund.

Proportionalitet

Mot bakgrund av att det synes saknas, eller i vart fall föreligger mätbart oklara objektiva och praktiska skäl till vinstförbudet kan det ifrågasättas om åtgärden är proportionerlig. Som ovan nämnts är det fråga om en tämligen ingripande reglering i grundläggande rättigheter. Det bör därför ställas höga krav på de mål som ska uppnås genom ändringarna. Utredningen skriver på ett antal ställen att det finns "risk för", "indikatorer på problem" och att det har "införts incitament", något omfattande och faktiskt förekommande problem tycks dock inte ha identifierats. För att en så pass ingripande

¹ Kommun- och enhetsundersökningen, vård och omsorg om äldre, 2014 (Socialstyrelsen)

² Se t.ex. Grant Thontons rapport *Vårdrapporten – Hur mår den privata vård- och omsorgssektorn i Sverige?* (2016) eller PwC:s rapport *Avkastning på bokfört operativt kapital i välfärdsbolag* (2016)

åtgärd som nu föreslås ska kunna motiveras krävs det enligt fondbolaget rimligen ett tydligt identifierat och konkretiserat problem. Eventuella förekommande risker och indikatorer kan knappast anses tillräckligt. En ytterligare aspekt i förslagets proportionalitet är hur den enskilde kommer att påverkas. Som ovan framgår har några utbredda kvalitetsproblem inte identifierats och det måste anses som tämligen ingripande att en individ tvingas lämna en väl fungerande vårdgivare eller skola. Fondbolaget menar att utredningen inte förmår visa tillräckliga skäl för en så ingripande åtgärd som nu föreslås.

Risk för spridning till andra områden

Fondbolaget menar vidare att det finns starka principiella skäl mot att införa en vinstbegränsning. Om förslaget införs innebär det att regering och riksdag accepterar synen på företagande och vinst såsom något skadligt och som måste regleras genom statens försorg. Detta torde medföra en inte oväsentlig risk för att även andra områden kan komma att regleras på ett liknande sätt. Enligt fondbolagets mening är det ett vanskligt synsätt att acceptera och något som torde vara stick i stäv med ett företagsvänligt ekonomiskt system. Det är knappast förenligt att med ena handen försöka öka möjligheterna för företagande och skapa arbetstillfällen och samtidigt med andra handen kraftigt begränsa möjligheterna.

Avslutning

Fondbolaget anser att utredningen misslyckas med att visa sakliga argument och praktiska anledningar till att genomföra en vinstbegränsning. Förslaget vilar till synes helt på en ideologisk grund och alternativa vägar förkastas redan i utgångspunkten. Ett införande av den föreslagna vinstbegränsningen skulle medföra många negativa följder för såväl företag som individer. Det är svårt att se att dessa skulle vägas upp av eventuella fördelar med förslaget. Fondbolaget menar att det inte finns tillräckliga skäl att genomföra en så pass ingripande ändring som utredningen föreslår, varken principiella eller praktiska sådana.

Didner och Gerge Fonder AB

Henrik Didner
Styrelseordförande

Adam Gerge
vice VD

Helena Hillström
VD

